

طرح درس نظری روش تحقیق در علوم پزشکی

اطلاعات دوره

اطلاعات دوره		
اطلاعات مدرس / مدرسین نام مدرس / مدرسین همکار: رتبه علمی: رشته تحصیلی پست الکترونیک اساتید همکار: محل کار: تلفن تماس:	اطلاعات مسئول درس نام مسئول درس: دکتر وحید زمانزاده رتبه علمی: استاد رشته تحصیلی: پرستاری محل کار: گروه پرستاری داخلی جراحی دانشکده تلفن تماس: ۰۲۱-۸۸۲۰۲۵۲۰ پست الکترونیک: zamanzadeh@sbmu.ac.ir	اطلاعات مربوط به درس گروه آموزشی ارائه دهنده: گروه پرستاری داخلی-جراحی نام درس: روش تحقیق در علوم پزشکی نوع و تعداد واحد: ۱ واحد نظری (۱۷ ساعت) پیش نیاز / هم نیاز: --- رشته و مقطع تحصیلی: کارشناسی فوریت‌های پزشکی محل برگزاری کلاس: دانشکده تاریخ‌های برگزاری کلاس: یکشنبه‌ها، ساعت ۱۰ تا ۱۲
تاریخ آخرین ویرایش: ۱۹/۱۱/۱۴۰۴		
شرح درس: این درس با هدف آشنایی دانشجویان با اصول و مبانی تحقیق در علوم پزشکی و بهداشتی با تأکید بر حوزه فوریت‌های پزشکی ارائه می‌شود. دانشجویان با مراحل مختلف انجام یک پژوهش علمی شامل بیان مسئله، فرضیه‌سازی، تعریف متغیرها، روش‌های نمونه‌گیری، جمع‌آوری داده‌ها، طراحی پرسشنامه و ملاحظات اخلاقی آشنا می‌شوند. خروجی نهایی درس، نگارش یک پروپوزال تحقیقاتی کامل در حوزه فوریت‌های پزشکی است که دانشجو را برای انجام پژوهش‌های مستقل آماده می‌سازد.		

جدول ۱- برنامه درسی روزانه

تاریخ جلسه	هدف کلی	اهداف رفتاری	حیطه و سطح هدف رفتاری	روش تدریس	روش ارزشیابی	مدرس
			دانش حرکتی عاطفی			
یکشنبه ۳ اسفند ۱۴۰۴ (جلسه ۱)	آشنایی با تحقیق و پژوهش در علوم پزشکی	۱. مفهوم تحقیق علمی را تعریف کند ۲. انواع تحقیقات (بنیادی، کاربردی، توسعه‌ای) را توضیح دهد ۳. اهمیت پژوهش در فوریت‌های پزشکی را تحلیل کند ۴. با ساختار پروپوزال و پروژه نهایی آشنا شود	C۱, C۲, C۴, C۲	سخنرانی تعاملی، بحث گروهی	پرسش و پاسخ شفاهی	دکتر زمانزاده
یکشنبه ۱۰ اسفند ۱۴۰۴ (جلسه ۲)	بیان مسئله و اهمیت موضوع	۱. اجزای بیان مسئله را توضیح دهد ۲. یک بیان مسئله خوب را از ضعیف تمیز دهد ۳. اهمیت و ضرورت تحقیق را تدوین کند ۴. سوالات و اهداف تحقیق را تنظیم کند	C۲, C۵, C۶, C۶	سخنرانی، تحلیل نمونه پروپوزال	مشارکت کلاسی	دکتر زمانزاده
یکشنبه ۱۷ اسفند ۱۴۰۴ (جلسه ۳)	فرضیه‌سازی، متغیرها و مقیاس‌های اندازه‌گیری	۱. انواع فرضیه (تحقیقی، آماری) را تشریح کند ۲. متغیرهای مستقل، وابسته و مداخله‌گر را شناسایی کند ۳. سطوح اندازه‌گیری (اسمی، رتبه‌ای، فاصله‌ای، نسبی) را توضیح دهد ۴. جدول متغیرها را برای موضوع خود تنظیم کند	C۲, C۴, C۲, C۶	سخنرانی، کارگاه عملی	ارائه شفاهی	دکتر زمانزاده
یکشنبه ۲۴ اسفند ۱۴۰۴ (جلسه ۴)	مرور متون و جستجوی منابع علمی	۱. اهمیت مرور متون را توضیح دهد ۲. پایگاه‌های اطلاعاتی معتبر (PubMed, Scopus, SID) را بشناسد	C۲, C۱, C۳, C۳	سخنرانی، کارگاه جستجو	تحویل بیب‌کارت	دکتر زمانزاده

						۳. استراتژی جستجوی مؤثر را به کار بندد ۴. منابع را به صورت صحیح استناد دهد			
-	-	-	-	-	-	-	تعطیلات نوروز	۲۹ اسفند ۱۴۰۴ - ۱۳ فروردین ۱۴۰۵	
دکتر زمانزاده	مشارکت کلاسی	سخنرانی، مطالعه موردی	A۳	P۳	C۲, C۴, C۶, C۷	۱. تفاوت جامعه و نمونه را توضیح دهد ۲. انواع روش‌های نمونه‌گیری (احتمالی و غیراحتمالی) را مقایسه کند ۳. معیارهای ورود و خروج را تعیین کند ۴. روش تعیین حجم نمونه را توضیح دهد	جامعه آماری، نمونه‌گیری و تعیین حجم نمونه	یکشنبه ۱۶ فروردین (۱۴۰۵) جلسه ۵	
دکتر زمانزاده	مشارکت کلاسی	سخنرانی، بحث گروهی	A۴	-	C۲, C۴, C۷, C۸	۱. طرح‌های توصیفی را توضیح دهد ۲. طرح‌های تحلیلی (مقطعی، مورد- شاهدی، کوهورت) را مقایسه کند ۳. طرح‌های مداخله‌ای و کارآزمایی بالینی را تشریح کند ۴. طرح مناسب برای موضوع خود را انتخاب کند	انواع طرح‌های تحقیقاتی	یکشنبه ۲۳ فروردین (۱۴۰۵) جلسه ۶	
دکتر زمانزاده	ارائه پیشرفت پروپوزال	سخنرانی، کارگاه طراحی پرسشنامه	A۴	P۵	C۲, C۷, C۸, C۹	۱. انواع روش‌های جمع‌آوری داده را توضیح دهد ۲. اصول طراحی پرسشنامه را تشریح کند ۳. روایی و پایایی ابزار را توضیح دهد ۴. یک پرسشنامه مناسب برای موضوع خود طراحی یا انتخاب کند	روش‌های جمع‌آوری داده‌ها و طراحی پرسشنامه	یکشنبه ۳۰ فروردین (۱۴۰۵) جلسه ۷	
دکتر زمانزاده	مشارکت کلاسی	سخنرانی، بحث گروهی	A۵	P۴	C۲, C۱, C۷, C۴, C۹	۱. اصول اخلاق در پژوهش را توضیح دهد ۲. کدهای اخلاقی (نورنبرگ، هلسینکی) را بشناسد ۳.	ملاحظات اخلاقی، محدودیت‌ها و برنامه‌ریزی اجرایی	یکشنبه ۶ اردیبهشت (۱۴۰۵) جلسه ۸	

جدول ۲- روش ارزشیابی

روش ارزشیابی	شیوه اجرا یا ابزار ارزشیابی	سهم در نمره نهایی	مهلت تحویل
تشخیصی	بحث گروهی و سنجش دانش قبلی در جلسه اول	بدون نمره	۲ اسفند ۱۴۰۴
تکوینی	مشارکت فعال در کلاس: حضور مؤثر در بحث‌ها و کارگاه‌ها	۱۵٪	طول ترم
تکوینی	بیب‌کارت: (Annotated Bibliography) تلخیص و نقد ۵ منبع مرتبط با موضوع پروپوزال	۱۰٪	۲۳ اسفند ۱۴۰۴
تراکمی	پروژه نهایی (پروپوزال تحقیقاتی): نگارش یک پروپوزال کامل در حوزه فوریت‌های پزشکی	۴۵٪	پایان امتحانات
تراکمی	آزمون کتبی پایان ترم: سوالات تشریحی و تحلیلی روش تحقیق	۳۰٪	زمان امتحانات
جمع کل		۱۰۰٪	

هفته	تاریخ	موضوع	تکلیف/تحویل‌دانی
۱	یکشنبه ۳ اسفند ۱۴۰۴	آشنایی با تحقیق و پژوهش	انتخاب موضوع پروپوزال
۲	یکشنبه ۱۰ اسفند ۱۴۰۴	بیان مسئله و اهداف	-
۳	یکشنبه ۱۷ اسفند ۱۴۰۴	فرضیه، متغیرها و مقیاس‌ها	-
۴	یکشنبه ۲۴ اسفند ۱۴۰۴	مرور متون و جستجو	تحویل بیب‌کارت
-	۲۹ اسفند - ۱۳ فروردین	تعطیلات نوروز	-
۵	یکشنبه ۱۶ فروردین ۱۴۰۵	جامعه، نمونه‌گیری	-
۶	یکشنبه ۲۳ فروردین ۱۴۰۵	انواع طرح‌های تحقیقاتی	-
۷	یکشنبه ۳۰ فروردین ۱۴۰۵	جمع‌آوری داده و پرسشنامه	ارائه پیشرفت پروپوزال

-	اخلاق و برنامه‌ریزی	یکشنبه ۶ اردیبهشت ۱۴۰۵	۸
ارائه شفاهی	ارائه و دفاع پروپوزال	یکشنبه ۱۳ اردیبهشت ۱۴۰۵	۹
تحويل نهایی پروپوزال	-	پایان امتحانات	-

راهنمای پروژه نهایی (پروپوزال تحقیقاتی)

هدف پروژه

نگارش یک پروپوزال تحقیقاتی کامل در حوزه فوریت‌های پزشکی که قابلیت ارائه به کمیته اخلاق و شورای پژوهشی را داشته باشد.

ساختار پروپوزال

بخش	توضیحات	تعداد صفحات تقریبی
۱. عنوان تحقیق	عنوان فارسی و انگلیسی، گویا و مختصر	۱ صفحه
۲. بیان مسئله و اهمیت موضوع	شرح مشکل، شواهد آماری، اهمیت و ضرورت انجام تحقیق	۲-۳ صفحه
۳. مرور متون	خلاصه مطالعات مرتبط داخلی و خارجی	۳-۴ صفحه
۴. اهداف تحقیق	هدف کلی و اهداف اختصاصی	۱ صفحه
۵. سؤالات یا فرضیات تحقیق	سؤالات پژوهشی یا فرضیات آماری	۱ صفحه
۶. تعریف واژه‌ها و متغیرها	تعریف نظری و عملیاتی، جدول متغیرها	۱-۲ صفحه
۷. روش‌شناسی تحقیق	نوع مطالعه، جامعه، نمونه، روش نمونه‌گیری، حجم نمونه، معیارهای ورود و خروج	۲-۳ صفحه
۸. ابزار و روش جمع‌آوری داده‌ها	معرفی ابزار، روایی و پایایی	۱-۲ صفحه
۹. روش تجزیه و تحلیل داده‌ها	آزمون‌های آماری پیشنهادی	۱ صفحه
۱۰. ملاحظات اخلاقی	رضایت آگاهانه، محرمانگی، کد اخلاق	۱ صفحه
۱۱. محدودیت‌های تحقیق	محدودیت‌های احتمالی و راهکارها	۱ صفحه
۱۲. زمان‌بندی اجرا	نمودار گانت یا جدول زمان‌بندی	۱ صفحه
۱۳. منابع	حداقل ۲۰ منبع معتبر (فرمت Vancouver یا APA)	۲-۳ صفحه
ضمائم	پرسشنامه، فرم رضایت‌نامه و...	متغیر
جمع کل		۱۸-۲۵ صفحه

موضوعات پیشنهادی پروپوزال

ردیف	موضوع پیشنهادی
۱	بررسی عوامل مؤثر بر زمان پاسخ‌دهی اورژانس پیش‌بیمارستانی
۲	ارزیابی کیفیت احیای قلبی-ریوی توسط تکنسین‌های فوریت‌های پزشکی
۳	بررسی میزان آگاهی مردم از نحوه تماس با اورژانس ۱۱۵
۴	بررسی عوامل مرتبط با فرسودگی شغلی در کارکنان اورژانس پیش‌بیمارستانی
۵	تأثیر آموزش شبیه‌سازی بر مهارت‌های بالینی دانشجویان فوریت‌های پزشکی
۶	بررسی موانع انتقال مناسب بیماران ترومایی به مراکز درمانی
۷	ارزیابی میزان رعایت پروتکل‌های تریاژ در اورژانس بیمارستانی
۸	بررسی رابطه استرس شغلی و کیفیت زندگی در پرسنل فوریت‌های پزشکی
۹	بررسی عوامل مؤثر بر تأخیر در مراجعه بیماران سکتة قلبی به اورژانس
۱۰	ارزیابی آمادگی بیمارستان‌ها در برابر حوادث غیرمترقبه

زمان‌بندی پروژه

تاریخ	فعالیت	تحویل‌دانی
۲ اسفند ۱۴۰۴	انتخاب موضوع و مشورت با استاد	تأیید شفاهی موضوع
۹-۱۶ اسفند ۱۴۰۴	نگارش بیان مسئله و اهداف	-
۲۳ اسفند ۱۴۰۴	جستجوی منابع و مرور متون	تحویل بیب‌کارت
۱۶-۲۳ فروردین ۱۴۰۵	نگارش روش‌شناسی	-
۳۰ فروردین ۱۴۰۵	طراحی ابزار و تکمیل پروپوزال	ارائه پیشرفت
۶ اردیبهشت ۱۴۰۵	نگارش بخش اخلاق و محدودیت‌ها	-
۱۳ اردیبهشت ۱۴۰۵	ارائه شفاهی پروپوزال	ارائه در کلاس
پایان امتحانات	ویرایش نهایی بر اساس بازخوردها	تحویل نهایی پروپوزال

معیارهای ارزیابی پروپوزال (۴۵ نمره)

معیار	نمره
انتخاب موضوع مناسب و مرتبط با فوریت‌های پزشکی	۳

۶	کیفیت بیان مسئله و اهمیت موضوع
۶	کیفیت مرور متون و استفاده از منابع معتبر
۵	تدوین صحیح اهداف، سؤالات و فرضیات
۴	تعریف دقیق متغیرها و جدول متغیرها
۶	انتخاب طرح تحقیقاتی مناسب و روش نمونه‌گیری صحیح
۴	انتخاب ابزار مناسب و توجه به روایی و پایایی
۳	رعایت ملاحظات اخلاقی
۳	رعایت ساختار و اصول نگارش علمی
۵	کیفیت ارائه شفاهی و دفاع
۴۵	جمع

راهنمای بیبکارت (تحویل: ۲۳ اسفند ۱۴۰۴)

برای ۵ منبع کلیدی که در پروپوزال استفاده می‌شود، یک بیبکارت تهیه کنید.

ساختار هر بیبکارت:

بخش	توضیحات	تعداد کلمات
مشخصات کتابشناختی	رفرنس کامل (APA) یا (Vancouver)	-
خلاصه منبع	هدف، روش، یافته‌های اصلی	۱۵۰-۱۰۰ کلمه
نقد منبع	نقاط قوت و ضعف روش‌شناختی	۷۵-۵۰ کلمه
ارتباط با پروپوزال	چرا این منبع برای پروپوزال شما مفید است؟	۵۰ کلمه

فرمت تحویل: فایل Word یا PDF

نمره بیبکارت: ۱۰٪ از نمره نهایی

جدول ۳- منابع

الف) منابع اصلی درس مورد استفاده توسط مدرس

ردیف	عنوان منبع
۱	Daniel, W. W. (Latest Ed). Biostatistics: A Foundation for Analysis in the Health Sciences. Wiley.

۲	صالحی، حسنیه؛ حسن خدمت. روش تحقیق در علوم پزشکی: طرح تحقیقاتی، متدولوژی و آمار. آخرین ویرایش.
۳	خلعتبری، جواد. آمار و روش تحقیق. آخرین ویرایش.
۴	Polit, D. F., & Beck, C. T. (Latest Ed). Nursing Research: Generating and Assessing Evidence for Nursing Practice. Wolters Kluwer.
۵	حبیبی، عادل؛ سرآبادانی، مریم. راهنمای جامع SPSS در تحقیقات پیمایشی. تهران: انتشارات لویه.

ب) منابع پیشنهادی برای مطالعه دانشجوی

ردیف	عنوان منبع
۱	Hulley, S. B., et al. Designing Clinical Research. Wolters Kluwer.
۲	Burns, N., & Grove, S. K. The Practice of Nursing Research. Elsevier.
۳	Creswell, J. W. Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches. SAGE.
۴	سرممد، زهره؛ بازرگان، عباس؛ حجازی، الهه. روش‌های تحقیق در علوم رفتاری. تهران: انتشارات آگاه.
۵	دلاور، علی. مبانی نظری و عملی پژوهش در علوم انسانی و اجتماعی. تهران: انتشارات رشد.
۶	حافظنیا، محمدرضا. مقدمه‌ای بر روش تحقیق در علوم انسانی. تهران: انتشارات سمت.
۷	LoBiondo-Wood, G., & Haber, J. Nursing Research: Methods and Critical Appraisal for Evidence-Based Practice. Elsevier.
۸	Gordis, L. Epidemiology. Elsevier.

ج) سایت‌های علمی

ردیف	عنوان سایت	آدرس
۱	PubMed	www.pubmed.ncbi.nlm.nih.gov
۲	Google Scholar	scholar.google.com
۳	Scopus	www.scopus.com
۴	Web of Science	www.webofscience.com
۵	پایگاه اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی (SID)	www.sid.ir
۶	پایگاه مجلات تخصصی نور (نورمگز)	www.noormags.ir
۷	بانک اطلاعات نشریات کشور (مگیران)	www.magiran.com
۸	ایراندک	www.irandoc.ac.ir
۹	کمیته ملی اخلاق در پژوهش‌های زیست‌پزشکی	ethics.research.ac.ir

research.ac.ir	سامانه پژوهان (ثبت طرح‌های تحقیقاتی)	۱۰
www.irct.ir	IRCT (ثبت کارآزمایی‌های بالینی ایران)	۱۱
www.cochranelibrary.com	Cochrane Library	۱۲

د) مجلات علمی فارسی و لاتین

مجلات فارسی:

ردیف	عنوان مجله
۱	مجله علمی پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی ایران
۲	مجله دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران
۳	مجله اپیدمیولوژی ایران
۴	فصلنامه پایش
۵	مجله تحقیقات کیفی در علوم سلامت
۶	فصلنامه مدیریت سلامت
۷	مجله طب اورژانس ایران
۸	فصلنامه علمی امداد و نجات

مجلات لاتین:

ردیف	عنوان مجله
۱	Emergency Medicine Journal
۲	Prehospital Emergency Care
۳	Journal of Emergency Medical Services (JEMS)
۴	Annals of Emergency Medicine
۵	Resuscitation
۶	BMC Emergency Medicine
۷	International Journal of Emergency Medicine
۸	Journal of Clinical Epidemiology
۹	BMC Medical Research Methodology
۱۰	Research in Nursing & Health

ضمائم

ضمیمه ۱: فرم تأیید موضوع پروپوزال

نام دانشجو:

تاریخ:

بخش	شرح
عنوان پیشنهادی پروپوزال (فارسی)	
عنوان پیشنهادی پروپوزال (انگلیسی)	
نوع مطالعه پیشنهادی	☐ توصیفی ☐ همبستگی ☐ شبه تجربی ☐ تجربی
جامعه مورد مطالعه	
محل اجرا	

نظر استاد : تأیید نیاز به اصلاح

امضای استاد:

ضمیمه ۲: قالب جدول متغیرها

نام متغیر	نوع متغیر	تعریف نظری	تعریف عملیاتی	مقیاس اندازه‌گیری	نقش متغیر
	☐ کمی ☐ کیفی			☐ اسمی ☐ رتبه‌ای ☐ فاصله‌ای ☐	☐ مستقل ☐ وابسته ☐ زمینه‌ای
				نسبتی	

ضمیمه ۳: سطوح حیطة‌های یادگیری

حیطه شناختی (دانش) - طبقه‌بندی بلوم اصلاح‌شده:

- C۱ یادآوری (Remember)
- C۲ درک (Understand)

- C۳ کاربرد (Apply)
- C۴ تحلیل (Analyze)
- C۵ ارزشیابی (Evaluate)
- C۶ خلق (Create)

حیطه عاطفی - طبقه‌بندی کراتول:

- A۱ دریافت
- A۲ پاسخ‌دهی
- A۳ ارزش‌گذاری
- A۴ سازماندهی
- A۵ درونی‌سازی

حیطه روان‌حرکتی - طبقه‌بندی سیمپسون:

- P۱ ادراک
- P۲ آمادگی
- P۳ پاسخ هدایت‌شده
- P۴ مکانیزم
- P۵ پاسخ پیچیده آشکار

ضمیمه ۴: نمونه زمان‌بندی اجرای تحقیق (نمودار گانت)

فعالیت	ماه ۱	ماه ۲	ماه ۳	ماه ۴	ماه ۵	ماه ۶
مرور متون	■	■				
تهیه ابزار		■	■			
نمونه‌گیری و جمع‌آوری داده			■	■	■	

